

Kunnskapsdepartementet, KD
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår referanse: 14/01755-2
Arkivkode: A00
Saksbehandler: Jorun Sandsmark
Deres referanse: 14/5053
Dato: 12.01.2015

Høring - Forslag om endringer i privatskoleloven - ny friskolelov

Det vises til høringsnotat av 17.10.2014 om forslag om endringer i privatskoleloven (ny friskolelov).

KS vil først påpeke manglende lovmedvirkning i henhold til konsultasjonsordningen generelt, og kvalitetsavtalen mellom KD og KS spesielt.

Godkjenningsordningen

Videregående opplæring i yrkesfag.

Departementet skriver at det er en utfordring å dimensjonere opplæringstilbudene slik at de samsvarer med arbeidslivets behov. Det vises i høringsnotatet til at fylkeskommunene etter opplæringsloven § 13-3 har ansvar for å planlegge og å bygge ut videregående opplæring med hensyn til blant annet nasjonale mål, søkeres ønsker og samfunnets behov for videregående opplæring. KS vil påpeke at søkerne i tillegg til sine ønsker, også har en rett til inntak til ett av tre alternative utdanningsprogram på videregående trinn 1 som de har søkt på, og til to års videregående opplæring innenfor utdanningsprogrammet og at fylkeskommunene har plikt til å oppfylle retten. Plikten bortfaller ikke selv om det etableres friskoler.

KS savner en nærmere utredning av hvordan søkeres rettigheter påvirker dagens offentlige tilbud og hvordan det er tenkt at etablering av yrkesfagskoler etter friskoleloven vil gi et tilbud som samsvarer mer med arbeidslivets behov. Dette ville gitt et bedre grunnlag for å kunne vurdere konsekvenser for det offentlige tilbudet.

Ved eventuell etablering av yrkesfagskoler etter friskoleloven, mener departementet at fylkeskommunenes ansvar for videregående opplæring, ivaretas ved at disse som et ledd i utredningsplikten i forvaltningsloven § 17, blir hørt før det treffes vedtak om godkjenning. Det er noen uavklarte forhold knyttet til ansvar og plikt. Se nedenfor under forslaget om Vg3.

KS vil understreke viktigheten av at fylkeskommunene blir hørt før det treffes eventuelle vedtak om godkjenning av frittstående yrkesfagskoler. Frittstående yrkesfagskoler etableres ikke med begrunnelse i foreldreretten slik den fremkommer i FNs konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og menneskerettsloven, og etableringen av dem kan få store konsekvenser for det offentlige tilbudet i form av hvilke utdanningsprogrammer som tilbys og dimensjoneringen av

dem. Fylkeskommunene har ansvar for å tilby og dimensjonere opplæringstilbudet ut fra arbeidslivets behov. I tillegg må fylkeskommunene også ta hensyn til søkeres rettigheter knyttet til valg av utdanning. På bakgrunn av dette er det viktig at fylkeskommunenes uttalelser tillegges avgjørende vekt.

Profilskoler.

Med profilskoler tenker departementet først og fremst på skoler som ønsker å rette spesiell faglig oppmerksomhet innenfor emnene realfag, idrett, språk eller kunst og kultur. KS vil først påpeke at man ikke ser noen grunn til at ikke også kommuner og fylkeskommuner bør ha anledning til å etablere/organisere profilskoler. KS støtter kravet om at dersom skolens profil krever en særlig kompetanse, må skolen dokumentere hvilke krav skolen vil stille til undervisningspersonalet ut over godkjent lærerutdanning. Profilskoler vil, slik de er beskrevet i høringsnotatet, ikke være begrunnet i foreldreretten slik den fremkommer i ovennevnte FN konvensjon eller menneskerettighetsloven. KS mener at kommunenes og fylkeskommunenes uttalelser om eventuell godkjenning, må tillegges avgjørende vekt.

Opplæringstilbud spesielt organisert for voksne.

For KS er det viktig at voksne med rett til videregående opplæring har gode muligheter til å gjennomføre slik utdanning. Dette gjelder både studieforbereende og yrkesfaglige utdanningsprogram. I og med at private videregående skoler allerede har mulighet til å ta inn voksne søkere med rett, ser ikke KS behov for en lovendring som åpner for at private skal kunne opprette tilbud spesielt organisert for voksne. Det vises til at opplæringsloven § 4a-4 åpner for at fylkeskommunene kan bruke studieforbund, godkjente nettskoler eller andre som gir tilbud om videregående opplæring, til å oppfylle plikten til å gi opplæring til voksne.

VG3

Spørsmålet om frittstående videregående skoler skal gis adgang til å tilby Vg3 for elever som ikke får læreplass, aktualiseres ytterligere av høringsspørsmålet om etablering av frittstående yrkesfagskoler. I høringsnotatet ber departementet om høringsinstansenes syn på to forhold. Det ene er om ansvar for elever og det andre om rett til å opprette tilbud. Det første spørsmålet er om private skoler som tilbyr yrkesfaglig opplæring, skal ha et *ansvar* overfor sine elever som ikke får tilbud om læreplass og dermed få rett til å tilby Vg3 i skole. De andre er om private skoler som tilbyr yrkesfaglig opplæring, skal kunne tilby Vg3 for elever som ikke får tilbud om læreplass, eventuelt om et slikt tilbud bare bør gjelde for skoler som gir videregående opplæring i små og verneverdige fag. Det er uklart om dette kun kan være et tilbud til egne elever eller om det skal være åpent for andre søkere.

KS vil først påpeke at det er forskjell på å gi private skoler ansvar for egne elever som ikke får læreplass og det å få rett til å tilby egne og eventuelt andre elever, Vg3 i skole. Høringsspørsmålet problematiserer forholdet mellom ansvar, plikt og elevenes rettigheter.

Når det gjelder ansvar for elever som ikke får læreplass, forutsetter KS at dette gjelder friskolenes egne Vg2-elever. I utgangspunktet har fylkeskommunene plikt til å oppfylle elevenes rettigheter. KS ser imidlertid at det fort kan oppstå uheldige situasjoner dersom frittstående skoler ikke skal ha plikt til å sikre at elevene deres får fullført utdanningen sin. Dette må være en generell betingelse knyttet til godkjenning av frittstående skoler som tilbyr videregående opplæring. Det må dermed også være

en plikt dersom det skal gis rett til å opprette Vg3 i skole for egne elever som ikke får lærekontrakt. KS ber departementet utrede nærmere forholdet mellom rett, plikt og ansvar slik at ansvarsforholdene blir tydelige og forutsigbare for både fylkeskommunene og de frittstående skolene. Dette gjelder både for eksisterende friskoler/privatskoler som gir yrkesfaglig opplæring og for eventuelle nye yrkesfagskoler. En rett til å opprette Vg3 for elever som ikke får læreplass, må ses i sammenheng med en plikt til å sørge for at elever får fullført videregående opplæring.

Når det gjelder spørsmålet om private skoler som gir yrkesfaglig utdanning skal kunne gi tilbud om Vg3 til elever som ikke får læreplass, mener KS at dette bør være en rett for alle skolene, ikke bare skoler som gir tilbud om små og verneverdige fag, også de eventuelt nye frittstående yrkesfagskolene.

KS understreker at det å opprette Vg3 i skole, enten dette er en frittstående eller offentlig skole, må være en løsning der det ikke er mulig å finne læreplasser. Det er derfor viktig at arbeidet med å få flest mulig elever ut i lære, videreføres.

Minste elevtall i friskoler

For KS er det viktig at kommuner og fylkeskommuner blir hørt når det gjelder etablering av friskoler. Videre er det for KS viktig at det legges inn bestemmelser i lovverket som forhindrer at friskoleloven blir brukt for å omgå demokratisk fattede vedtak om kommunal og fylkeskommunal skolestruktur. KS støtter forslaget om å heve elevtallsgrensen til 30 elever. KS støtter forslaget om at det bør være et krav at skolen sannsynliggjør at den vil oppfylle kravet om minste elevtall fra oppstartsåret for å få driftstillatelse.

Lasse Hansen
Adm. dir.

Helge Eide
Områdedirektør interessepolitikk